

Wat nu evenwel de bezwaarde friesche predikanten in de door deze immoreele uitspraak geschapen situatie zelf gingen doen is óók door en door verwerpelijk. Omdat niemand heeft bewezen, aldus verklaren zij, dat de opvattingen, welke zij in hun gravamen noemen — die van de bezwaarden dus — in strijd zijn met de vervangingsformule, verklaren zij plechtig en openlijk, dat zij er voortaan van uitgaan „d a t d e opvatting, tot uitdrukking gebracht in de „Verklaring van Gevoelen“, rechtsgeldigheid in onze kerken heeft“.

Dit is wel heel erg gemakkelijk en goedkoop gereedeneerd!

Maar de friesche predikanten weten toch wel, dat uit het zwijgen van de synode precies het tegenovergestelde moet worden geconcludeerd als zij doen. Dacht men heusch, dat de synode, als het maar eenigszins had gekund, niet heel grág zou hebben verklaard, dat de „Verklaring van Gevoelen“ acceptabel was in de kerken? Dan was ze immers in één slag van alle bezwaren en bezwaarden op dat punt verlost! Neen, als we letten op wat reeds goed en grondig was vastgelegd — n.l. dat van den nauwkeurig omschreven zakelijken inhoud van de vervangen leeruitspraken niets werd prijsgegeven — beteekent het besluit van de synode om op de gestelde vragen niet te antwoorden niets anders dan een zeer „zachte“ en zorgvuldig gecamoufleerde afwijzing van het gedane verzoek.

En deze verklaring van de friesche predikanten is een ongeoorloofd profiteeren van de synodale tactiek.

Het is een wel handig, maar niet vroom, niet profetisch hanteeren van het spreekwoord, dat wie zwijgt, toestemt.

Het is niet een wandelen in „puurheid en waarheid“.

Met groote kracht en ernst blijven de friesche predikanten er voorts op hameren, dat de vroegere synodes schuld op zich hebben geladen.

Zij vroegen immers steeds — afwijzend iedere poging om eenige verzachting van uitdrukking te verkrijgen — dat de kinderen der geloovigen moesten gehouden worden voor kinderen, die reeds wedergeboren zijn, in wier hart dus het nieuwe leven reeds was gelegd.

De synode van Utrecht 1946 bepaalde evenwel, dat men de kinderen óók mocht beschouwen en behandelen als zulken die reeds-wedergeboren-zijn-of-anderszeker-wedergeboren-zullen-worden.

Maar als wat de Synode van Utrecht bepaalde, werkelijk naar de Schrift is, als de Schrift deze door haar gegunde vrijheid inderdaad verleende, dan hebben de synodes van 1942 en 1943 overvraagd. Want dan hebben ze meer geëischt dan het Woord des Heeren vorderde. En dat is zonde!

En als ze dan mannen, die aan dezen boven de Schrift uitgaanden eisch weigerden te voldoen, uit 't ambt hebben gedreven, is die zonde dubbel erg en moet zij worden erkend en weggedaan! En tegenover alle redeneeringen van de zwolsche synode om aan den greep van deze simpele waarheid te ontkomen houden de predikanten vol „dat terecht door ons gesproken is van concrete schuld der Synode van 1943 — 1945 en van geschonden recht, en dat revisie en herstel noodzakelijk is“.

In een bondig en klemmend betoog handhaaft deze groep van bezwaarden ten slotte óók nog, tegen de betoogen van de synode van Zwolle in, hun bezwaren tegen de kerkrechtelijke gedragingen van de synodes van 1936—1945.

Zij blijven het betreuren en bestrijden, dat deze synode „in strijd met de regeling van ons kerkelijk leven, in K.O. en andere kerkelijke uitspraken van vroeger neergelegd“, eigenmachtig, buiten de kerken om, zaken in haar vergadering aan de orde hebben gesteld en afgehandeld. En zij blijven getuigen tegen een dussdanige wijze van doen, welke „ons in hiërarchische richting voert“.

Zij komen in verband met het reeds ingediende rapport omtrent het tuchtrecht der meerdere vergaderingen, waarin aan deze vergaderingen een enorme macht wordt toegekend, „met alle kracht die in hen is“ op tegen de daarin voorgenomen „aantasting van de zelfstandigheid der plaatselijke kerk, waarbij de Generale Synode de macht ontvangt, haar wil door te zetten, als er maar een deel der gemeente is, dat haar gelegenheid biedt op te treden“. Als men let op de mogelijkheid, dat een Generale Synode kan afwijken, „wordt het duidelijk en klaar, dat hier wordt voorgesteld niet alleen wat de zelfstandigheid der plaatselijke kerk principieel vernietigt, maar ook wat de reformatorische verzetskracht der plaatselijke kerk breekt en aan een Generale Synode de mogelijkheid biedt ketterij, dwaling of onrecht tot het einde toe onweerstaanbaar door te zetten, als zij maar een deel der gemeente bereid vindt, haar hulp in te roepen. Natuurlijk zullen in dat geval de getrouwen wel weer een eigen kerkelijk leven stichten, maar zij missen ten aanzien van naam en goederen alle rechten. In deze voorstellen wordt de synodale hiërarchie in systeem gebracht“. En daarom roepen zij de plaatselijke kerken op tot waakzaamheid en actief optreden, opdat

wij den aanslag op haar zelfstandigheid onderkennen en afweren“.

Worden de voorstellen inzake de tuchtoefening over ambtsdragers aangenomen, dan worden de kerkeraden van hun primaire macht om dezen te schorsen beroofd en zijn zij „machteloos geworden tegenover het kerkverband“, terwijl de dienaren des Woords zijn „overgeleverd aan de macht der meerdere vergaderingen“. Want deze voorstellen zijn „een aantasting van de zelfstandigheid der plaatselijke kerk, van het plaatselijk karakter van het ambt en van de rechtspositie van ouderlingen en diakenen“. Ze beteekenen „een invoering van het beginsel van hiërarchie in het presbyteriaal kerkrecht“.

Dit zware requisitoir richtten de bezwaarde friesche predikanten publiek tegen de Generale Synodes der laatste jaren.

En we denken weer aan 1944.

Antwoorden met „ja“ of „neen“

De doop van Johannes, was die uit God of uit de mensen? Lucas 20:4.

Ze behoorden nog tot de kerk dier dagen, die menschen aan wie de Christus eens de vraag voorlegde, of de doop van Johannes uit God was dan wel uit de menschen. Ze betaalden nog, met den rabbi van Nazareth, belasting aan denzelfden tempel, en kwamen nog naar hetzelfde feest. Officieel waren ze nog gerechtigd en verplicht, elkaar aan te spreken als „broeders“. „Mannen-broeders“.

Nog steeds stond onder het „messiaansch geheim“ de Heiland tegenover de niet-geloovigen („zie toe, dat gij het niemand zegt“). Want Hij wilde als broeder onder het broedervolk behandeld worden en derhalve in doen en laten naar de Schrift beoordeeld worden. Als iemand zegt: ik ben uw broeder, dan beteekent dat, als hij geen zwetser is: toets mij aan de Schrift.

Tusschen Hem nu en de leiders van beteeuende groepen in de kerk (farizezen, overpriesters, schriftgeleerden) was de bevoegdheidsvraag gesteld. Zeg ons, zoo luidde het met autoriteit gestelde ultimatum, door wat „macht“, d.i. krachten welke bevoegdheid, gij deze dingen doet. Gij permitteert u erg veel. Gij preekt gij doet „herderswerk“ zoo vaak gij zieken geneest; uw discipelen doopen; gij zet uw prediking kracht bij door teekenen en wonderen. Maar zijt gij wel bevoegd? Kunt gij u ambtelijk legitimeeren? Hebben zij, die kerkelijke opdrachten te verstrekken hebben, u al eens onderzocht, en beproefd bevonden? En is hun testimonium geldig gebleven tot op vandaag? En zoo ja, welke autoriteit heeft u dan volmacht verleend? Staat ze ook onder onze suprematie? Erkent ge het kerkelijk gezag? Zijt ge soms maar door u zelf geautoriseerd? Zoo niet, dan zijt ge eigenlijk een scheurmaker. Men moet in de kerk zijn autoriteit kunnen bewijzen; waar is uw „Ausweis“?

Men heeft vaak volstaan met de opmerking, dat die vraag een strikvraag was en nu de Heiland haar als ongepermitteerd aan de kaak wil stellen door er een andere strikvraag tegenover te plaatsen.

Maar deze meening kan, vooral in het slot, niet juist zijn. „Handigheden“ zijn, indien ze niet de wet aandrigen, geen messiaansch wapen. De Heiland, die immers den tempel en zijn autoriteiten niet vóór-tijdig — d.w.z. niet voordat Hij door God dáár toe gemachtigd is — den rug toekert, geeft ieder het recht, op behoorlijke wijze naar zijn papieren te vragen.

Alleen maar — zijn papieren zijn: de Schriften. Die zijn het, die van Hem getuigen. Men moet, om Hem als werkelijk Gemachtigde te erkennen, Hem niet vragen naar een of ander diploma van een tot nu toe bij de vigeerende kerkwet geregeld examen, want Hij is niet „een“, maar Hij is DE ambtsdrager.

Homo novus, een mensch, zooals er vóórdien niet was geregistreerd. En dan bovendien: homo unus: EEN mensch slechts is er zooals Hij. Een ambt voor één maal, en dan later voor niemand anders, dat is het zijne. Hij is niet één van een loopende reeks. En Hij wordt ook niet één van een nieuwe reeks. Tot een reeks behoort Hij niet. Hij zal nooit examen kunnen doen, want examen legt men af voor een beroep, een ambt, dat onder algemeene regelen valt, dat men dus onder algemeene wetten brengen kan.

Doch wie heeft ooit een examen voor het Messiaschap willen instellen of afnemen? Een één-keersambt, daarvoor kan niemand examineren of geëxamineerd worden.

Dat is het paradoxale in Christus' optreden. Hij accepteert inderdaad de vraag naar zijn bevoegdheid: Hij is immers IN de kerk? Maar als haar Hoofd en Middelaar kan Hij geen brevet van menschen toonen; Hij heeft maar één solutie: Toetst Mij in leer en leven aan de Schriften; die

Wanneer toen iets dergelijks was gedaan, zou kerkelijke censuur ongetwijfeld het loon op deze trouw in het waarschuwen zijn geweest.

Toen sprak de synode over een voorlichting, die zeker niet scherper was dan deze als over het zich veroorlooven van handelingen „waarin een onverantwoordelijke miskenning van het gezag der kerkelijke vergaderingen tot uiting komt“. En zij sprak uit dat zij „zich met alle kracht“ daartegen keerde en waarschuwde ten eerste tegen iedere handeling, die den kerkelijken weg verlaat en ingaat tegen de autoriteit der kerkelijke vergaderingen“.

Zoo was het toen!

Nu zegt de synode niets meer, althans niet in het openbaar!

Maar wat moet men zeggen van een synode, die zich zulke zware beschuldigingen zonder meer laat zeggen, terwijl haar voorgangsters zwaar tuchtigden en zij die vroegere tuchtoefeningen nadrukkelijk ook nu nog onveranderd handhaaft?

C. V.

UIT DE SCHRIFT

zijn het, die van Mij getuigen. Gaat na wat Ik doe; gaat óók na, wat de Schriften van zoo iemand zeggen — en dan weet ge, krachten welke bevoegdheid Ik handel.

Laat men hier nu maar spreken van exemplarisch Schriftgebruik: wij voor ons vinden hier den regel, die in Gods Huis geldt als huisregel. De Heiland, staande onder „messiaansch geheim“, wil als broeder onder de broeders bejegend worden, en dus dan óók uit de Schriften gelegitimeerd. Want als Hij scheurmaker is, dan is Hij geen broeder. Eén van beide: Hij moet dan van de broederlijst geschrapt worden óf de anderen. De Schrift maakt uit, wie van den huisregel afwijkt, en wie zich er aan houdt. In zo overre dus geeft het verhaal ons door de verwijzing naar dien huisregel leiding voor ons eigen leven. Men zegt tot ons het ééne jaar: wij zijn geen broeders; en vraagt naief in het andere: zouden wij geen broeders zijn? Wij antwoorden BEIDE malen: Komt, laat ons ons doen en laten confronteeren met den geschreven huisregel! Wat staat geschreven? En: hoe leest gij?

En dan voorts: men vroeg ons soms naar onze papieren. Door wat macht — bevoegdheid — preekt de dominee, dien de kerk niet eens tot een stichtelijk woord autoriseeren wilde? Door wat bevoegdheid doopt een dienaar des Woords, dien men eerst schorste, en toen afzette? Is zijn bevoegdheid soms uit de menschen? Uit de groep, die hem volgde in zijn groot schandaal, en toen maar zich den kerknaam annexeerde? Of uit God? Ze kunnen geen examenbriefje meer vertoonen van een erkend genootschap, want daar zegt men: zijn diploma is verscheurd, verbrand, in den naam des Heeren. Ge moogt van dat genootschap de praesadviezen in de kachel werpen desnoods, maar haal de verkoolde resten van hun in 's Heeren naam ingetrokken ambtelijke vergunningsdiploma's niet weer uit de kachel; want het intrekingsdecreet dáár heeft heel de synode den Naam des Heeren onder en zijn kroon bóven gezet. Maar hebt gij soms, gij preekers-doopers-kerkregereiders een machtigingsbrief, dien wij wel niet geteekend hebben, maar dien gij toch wilt laten accepteeren, achteraf?

Wie hier geen worsteling om de ambtelijke autorisatie ziet, die is beneden het niveau van Christus' opponenten uit het begin van onze jaartelling weggezonden.

En wat doet nu de Heiland?

Hij stelt hun een tegenvraag.

Een vraag, categorisch te beantwoorden.

Te beantwoorden met ja of neen.

De doop van Johannes — was die uit God of uit de menschen? Uit God? Ja of neen? Uit de menschen? Neen of ja?

Een strikvraag? En dezen keer dan van Hem?

Wij wezen die onderstelling al af.

Christus is volkomen zakelijk. Wie vol des H. Geestes is, die is ten volle zakelijk. Gods Geest leert ons afrekenen met de tegenstelling van profetischen ijver, en zakelijke praeciseering in principieele kwesties.

Welnu, de Christus weet, en zijn tegenstanders weten het ook, dat Johannes evenmin als Hijzelf een „papiertje“ kon laten zien. Ook deze mensch was niet door „autoriteiten“ gemachtigd. Geen wonder. De voorlooperS van den Messias vallen onder een algemeenere regel; en in zó overre valt de Dooper daar ook onder. Maar de laatste voorlooper heeft toch weer iets eigens, iets aparts. Iets eigens. Hij moet n.l. met de hand wijzen naar een bepaald menschenkind, zeggende: DIE IS HET. Hij moet den overgang tusschen verwachtings-periode en vervulningstijd markeren, en zeggen: wij zijn de streef gepasseerd. Alle voorlooperS vóór den laatsten zeggen, stervende: voorwaarts, marsch — wij zijn er